

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Reden und Arbeiten der Societas Latina - Cod. Karlsruhe 3420, 1-4

11 Reden der Societas Latina - Cod. Karlsruhe 3420,4

Rinck, Christoph Friedrich

[Karlsruhe], 1801-1804

Director gravissime Socii honoratissimi!

[urn:nbn:de:bsz:31-99852](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-99852)

Director gravissime
Socii honoratissimi!

Aspira fert via per vitam, sic voluit qui omnia sane
sapientissime instituit, omnipotens Deus; modo per ac-
clivos montes, modo per invidias silvas, per paludes laz-
cuosq, per viridia rura arvaq, videntia, modo per an-
tra, quorum tenebras haud casuperant grati solis
purpurei radii. Modo viatorem torrentes superare, quin
facientia saepe maria trajicere oportet, quae dirus
pervertit turbo. viatorq, nisi instructus est navi fir-
miori et turbinis et undarum ira, victus a ventis az-
quisq, inevitabilis fit morti praeda. — Quodsi ita cum
animo tuo reputas pericula, quae instant in via
per vitam casuperanda, tunc mentem tuam facile
tenuerit cogitatio, nos viam absolendam constan-
tes ac tranquillos peragraré nequire! Stulte, quem
fallit caeca mens, credidne benignissimum numen,
quod alit sub oculo volucres patriâ curâ, quod fa-
cit, ut late diffundant flores dulcem odorem flo-
reandq, pulchrius, homini, imagini sui, haud arma
telaq, tribuisse, quibus victor omnia vincere possit
pericula atq, cavere, ne nullo prostratus turbine
nec devoratus ab ardis facientis maris, atroci suc-
cumbat pugnae! Benignissimum numen sparsit
medias inter spinas et flores recreaturos viatorem.
Quis ut prudens carpere valeas, ardenti opto anis

mo. Ast, quot homines Diligenter evadendo spinas
 carpentogq; tantum flores aberrant a viâ, quæ
 sola ducit ad metam, sic ambulant per arri-
 dentia arva donec tandem perveniant ad gurgi-
 tem illum hiscentem, in quo rarus cum mur-
 mure sonat sacrus torrens, qui jamjam illos
 devoraturus est. Terribilis sane situs! Præ
 se gurgitem hiscentem impedimentogq; invicta,
 pone vident in præteritum tempus, dextrâ lac-
 rãq; nullam viam, quã evitare possint pericu-
 lum atrox, nihil relictum, nisi ut desperatione
 correpti sese promant in hiatus profundum!
 Terribilis enim cogitatio, quod jam factum,
 hoc ut non factum sit, vel Deus omnipotens
 efficere nequit! Neatum, qui constans for-
 tisq; per vitam vitæ incedit, qui patiens af-
 feros perferit dolores, quorum causa sauci pe-
 des, qui lætus sese recreat jucundo florum o-
 dore! Cui ad medam absolidæ viæ præbebitur
 virtutis corona, quem mortaliū genius
 quondam peret in altiores purioresq; regiones ad
 fontem, ex quo dulcia viãq; gaudia valet hau-
 rere! Ast, quid doleo, quot homines cæca
 offusi opinione credunt, illa sibi comparas-
 se, quibus asperam viam leviorē sibi red-
 dere possint, quod credunt, divitiis ducibus

omnia se victuros esse impedimenta, quae obstant; stulti,
 divitiae dilabuntur! - Quodsi animus liber ad constans
 per viam horridam facis, incedere vult, tranquillitas
 itaq; nefcius omnia culpa esse debet. Tranquillitas
 animi tegit nos ahenis clypeo, tranquillitas animi
 sola efficit, ut acclivi montes plani coadant cam-
 ni, tranquillitas animi nobis viatoribus spuman-
 tes fluvios ponte junxit, inhospita desertu, quae
 fugit omne animal, sola mutat in herbifera ar-
 va! - Quem Deus imaginem creavit sui quis
 cupidinibus magis magisque servit, si cor hominis
 nefanda habitant vitia, si secenta foeclesta car-
 nit consilia acd terribilis poenitentia peccator co-
 dit, num ille in via per vitam lapidem conspu-
 cere potest, qui ad pedes paene occultus jacet, pa-
 ludem, qua demergitur, num gurgitem, in quem
 jamjam sese est proruturus? Num par est atro-
 ci rugnae, quae urget? - Quare, Tu, Director
 gravissime, pace vobisq; Socii dilectissimi, haud
 invitis verba faciens de Tranquillitate animi,
 primum ostendam, qui sicut illius effectus,
 deinde quomodo illam nobis parare possimus
 et qua ratione sensim magis magisque ab ho-
 minibus fuerit remota!

Beatus sane praedicandus, cui contigit ani-
 mus

mus tranquillus, quippe ^{illa} ~~per~~ veram inoenid felici-
 tatem, quae sola nos ducit ad fontem, ex quo
 nra puraq; gaudia possumus haurire! Sapien-
 tiae vera jam vox docet, hominem, qui hauri-
 at ex se ipse nra gaudia, qui constans omni-
 busq; major insidiis spernensq; se sperni ad me-
 tam suam tendat, solum esse beatum, licet
 dives luxuria fluat, licet divitiis nictus pau-
 perem contemnat, divitiae enim, si voluit, qui
 omnia sapientissime instituit, Deus, sunt ca-
 ducae, evanescent saepe ceu fumus in au-
 ras inq; illis vera haud posita beatitudo.
 Quodsi id curiosius paullo inspeximus, inoeni-
 emus, quam sapienter hoc sit provisum a
 benignissimo creatore. Perditissimus quippe
 homo secentos nectens dolos ad fumum qui
 emergebatur fortunae fastigium, improbas si-
 bi corradere potest divitias, non meruit
 de societate hominum, haud firmiter ad-
 strinxit sanctum, quo homines junguntur,
 vinculum; potius dira manu illud abrum-
 pens, viduis cruentas forsitan lacrymas ef-
 fundentibus bona victusq; abstulit isq; ta-
 lia patrans nefanda facinora beatitudi-
 ne fuerit dignus? Num ille, qui per dies

noctesq; salutem societatis humanae adjuvare prae-
 gestit, qui sancta innocentiae jura forti defendit
 tutela, qui haud metuens tyrannos sanctam colit
 veritatem, num ille, inquam, haud dignus fuerit,
 qui vera fruatur beatitudine! — Sapientiae vera
 vox docet, fontem moralium voluptatum nunquam
 exsiccare, ergo, qui virtuti cor praebet moderan-
 dum atq; incorruptae animi voci aures praebet
 lubentes monenti vitia corrumpere hominem,
 ille nunquam infelix esse potest! licet in carce-
 rem dejectus sit a nefando scelere, licet manus
 pedesq; vincti sint ferris vinculis, paravit in
 se fontem piorum gaudiorum, qui exsiccare
 nefcit! Nec non

„Iustum et tenacem propositi virum
 „Non civium ardor prava jubentium
 „Non vultus instantis tyranni
 „Plente quatit solida: neque Auster,
 „Dux inquieti turbidus Adriae,
 „Nec fulminantis magna Jovis manus
 „Si fractus illabatur orbis,
 „Impavidum ferient ruinae!

est, qui omni modo, quo potuit, corripit impro-
 bas divitias, facile a summo fortunae fasti-
 gio ad imum cursus dejici potest! Fortu-
 nam enim ludere cum nobis, quis est, qui

ignores? Equidem haud ferous fuerim illius, fortuna enim mulier, habitusque animi mulieris mutantur, ut tempestas! Divitiae ergo, ut jam supra dicimus, sunt caducae idque variis modis. Aut, qui illas corrumpit, effundit rursus infans modo, aut atra nox cum abducta est terrae somnusque mitis fessos premit oculos mortaliū, dira facinorū turba latronum omnes infans auferre potest divitias, aut, cum crebris micat ignibus coelum, cum tonitru resonant silvae montesque stridentque fremebundi turbine ira, fulmen vibratum ab inexorabili fati dextra in divitis domum, omnes, quas possidet divitias, incendio consumere potest! - At enim dives pecuniam suam ab omnibus, quae instand, defendere potest periculo, ecce avarum, cui nemo auferit divitias, qui potius novas cumulo adfert pecunias? - Potest sane, sed tunc est infelicissimus! Quas nobis dedit benignissimus creator nobilissimis pulcherrimisque haud fruitur voluptatibus. Semper semperque insidet thesauris, insidet, cum aureus sol radiorum spicula spargit in terras, insidet, cum Morpheus fessos premens mortaliū oculos

mitem soporem sparsit per membra eorum ac iuram-
 diffimis illis fallit imaginibus insidensq; libenter
 versat in illis manus. Indies crescant et opes et opum
 furiosa cupido et cum possident plurima, plura pe-
 tit, sic quibus intumuit suffusa venter ab unda
 quo plus sunt potae, plus sitiuntur aquae. Maxima
 baud sufficiunt cupidini divitiarum nec omnes, quas
 fert terra tartaream illius possent explere inglu-
 viem. Cædatur tantum de sonante ac fulgente
 pecunia, non de recte adhibita. Tempore noctur-
 no quum custodid gazas, anxius circumspi-
 cit ac tandem curis fessus urgentibus somno op-
 pressus, minimo sibi rursus excutitur strepitu.
 Nec, quod sancta iubet religio, ullius leoad fortu-
 nam adversam exersq; est misericordiae, ceu
 scopulus clamoris, quem tollunt, qui naufragi-
 um fecere. Minime respondet sapienter dictis:
 "Adde parum modico, modico superadde papillum,
 Tempore sic parvo magnus acervus erit".
 Invidia quaq; urgetur pectoris ingenti tormento.
 Pallor sedet in ore macies in corpore toto, risus
 absq; nisi quem visi movere dolores nec
 fruatur somno vigilantibus excitus curis!
 Haec sors avari! Qui num beatus praedicandus?
 Nec non sortem, prodigi reputate, quaeso, cum

animis vestris ac horrebitis! Quam male utitur
 divitiis, quas improbo adhibito labore horrendaq;
 forsitan patrans scelera corrasit! Ut senex,
 qui baculo sustinet infirmo trementes artus
 ac cui caput canitie suffusum, frustum tribu-
 at panis, tantum ~~est~~ abest, ut potius illud det cani-
 bus devorandum ingeroq; auri pondus ad impium
 potius impendit finem, quam ut recreet famo-
 curisq; pressos homines! Non vero, nimis fisco
 lactis rebus, fortuna subito derelictus, ino-
 piâ urgetur, divitiis cœd, quibus carens eo a-
 trocioribus excruciatu doloribus. Similis som-
 nianti, cujus mentem imagines ludunt læ-
 tæ quiq; insolito fruens gaudio subito som-
 no excussus a latrone jamjam pectus trans
 fossuro sese videt prebensum! Exerrabilis
 sare fors prodigi. - Repudate, amabo, cum
 animis vestris, quanto prodigius afficiatur
 dolore, ubi illorum, quorum planctui læ-
 tis adhuc rebus aires obstruunt diras, mise-
 ricordiam cogitur invocare, quiq; nunc par
 pari non referentes benigni miserum illius
 levant fatum! Et, quod multo atrocius,

infana facpius corripitur rabie, ardet furore mens,
 aestuat ingens imo in corde pudor, lacerat ora,
 pectora percutit, oculos torquet retorquendq; ac tandem
 post atrocem pugnam, horesco referens, lethiferum
 condit ferrum in lymphatum pectus! ^{hic prodigi} ^{sanctum}
 vitae finis! Et quibus omnibus eminet, divitiis non
 niti. Quas comparare licet, sed iusto modo ad modi-
 cas! Contentus enim animus rescit ingentes numo-
 rum acceros. Crescere amorem nummi, quantum
 ipsa crescat pecunia, quis est sapientium, qui resci-
 at? Nec non divitias esse summi materies mali,
 vetus isq; clarissimus canit vates. Quodsi omnes
 improbas possiderent divitias, quot quantaq; se-
 querentur mala?

Non possidentem multa vocaveris
 Recte beatum; rectius occupat
 Nomen beati, qui Deorum
 Muneribus sapienter uti
 Duramq; callet pauperiem pati,
 Pejusq; letho, flagitium timet:
 Non ille pro obaris amicis
 Aut patria timidus mori.

Idem ille canit vates quidq; verius divi potest?
 Sexcenta insigne adferunt documentum exempla,
 multos, qui modicis adhuc rebus tranquillo ac
 contento degere animo, cum fortuna subito vul-
 tu

tu risit sereno cumq; improbas possidere diviti-
 as, infelicissimos esse redditos! Tuas illis dici-
 mus, divitiis asperam vitae viam plane levi-
 orem reddi, qui crediderint! Animus contentus
 ac tranquillus facile vincet impedimenta in
 via per vitam exsuperanda! — Quibus illi
 carend, dulcissimis, quas dedit Deus, sanctissi-
 miq; fructus voluptatibus. Oculos quum con-
 vertit in opera, quae circum sita sunt, ag-
 noscit numen infinitum, quod illa creavit.
 adoradq;. Agnoscit, quanta sapientia, quan-
 taq; magnificentia sint instructa! At in-
 quietus animus, excitato conscientiae terribi-
 li iudice, aures obstruit cordis mentiq; voci
 monenti, minari super astra aeternum com-
 pensatorem, cui serius aut citius vitae ratio
 sit reddenda! Tranquillus animus mortem
 iminentem fronte expectat sereno ac tere-
 ri nescit. Sed improbus, cum pulsat mors
 tabernam, anxius trepidat, gelidus fluit san-
 guis per corpus tremorq; occupat artus, poe-
 nitentia cum sercentis illum incedit tor-

mentis tandemq; post gravem luctam desperans ab
 omni salute nefandum exhalat animum! Tran-
 quillus animus, conspiciens solem puniceum flam-
 miseris suis radiis complectentem terram, conspi-
 cians tremulam lunam caelo splendens sereno,
 pallidâq; luce temperantem tacitam noctem, con-
 spiciens, medios cum torquet nox currus, id au-
 reae stellae caeruleo confitae caelo purâ luce
 terram collustrans flammâq; vibrent tremulas,
 cum audit stridentem fremebundi turbinis iram
 cum videt crebris micans ignibus caelum horren-
 das flagrantia fulgura, cum inspicit sapien-
 tes, quas tulit Deus horrifanos vicens tonitrus
 ac fulmina contorquens terribilia, leges, admi-
 ratione concussus sentit, quod adorat, illius
 numinis magnitudinem exprimi nequire,
 Quas vero Omnes naturae delicias baud sentit malus
 partim, quia meditatatur nova saeculis infecta confi-
 lia, partim, quia reorât illum conscientia male-
 factorum, addita nequitiâe tortura! Licet luxuriâ
 affluat, atras sumoturus curas, quoniam circumtu-
 lerit pedes, adra comes erit cura. Quin saeculis
 naves aeratas vitiosa cura: nec turmas equitum

relinquit, ocyor cervis Ed agente nimbo ocyor
 Euro, raroq; antecedentem scelestum deseruit
 pede poena claudo. — Execratur improbus diris
 verbis splendentem lunam quia impedit, quo mi-
 nus committat nefanda facinora. Tremid, audi-
 ens fremebundi turbinis iram, quia credit au-
 dire terribiles Dei minas! Timid, cum horri-
 ni orientur tonitrus Ed tempestas facit horren-
 da, metuens, ne jam jam contorsura sit ius-
 ta Dei manus rutilum in ipsum fulmen! Me-
 tuid vindicam legum speratarum Deum. Tran-
 quillus animus somnians ambulat in elysi-
 is campis, accipit maemia, quae manent bonos
 dormidq; angelico vultu, cum irrequietus, quum
 torquet conscientia male factorum, tardari
 videt atras regiones, luctus ubi Ed durae po-
 suere cubilia curae, ubi pallentes habitant
 morbi tristisq; metus! — Ad tranquillius
 homo, licet lethiferae tempestates capiti im-
 mineant ac furant, saeviant ac effusae
 maximo in illum ruant cum impetu, con-

stans, fortisq; stad.

Ac veluti annosam valido cum robore quercum
 Alpini Boreae nunc hinc nunc flatibus illinc
 Eruere inter se certant: et stridor et alte
 Cangernunt terram concusso stipite frondes,
 Insa haeret scopulis: et quantum vertice ad auras
 Aethereas, tantum radice in Tartara tendit.
 Haec secus affiduis constans hinc vocibus Ileros
 Tanditur et magnas perferentis pectore curas,
Mens immota manet. — —

Iterata voce exclamo, terq; quaterq; beatum, qui
 tranquillo utitur animo! — Sed, audio alijem dicen-
 tem, quibus rebus tranquillum nobis parare pos-
 sumus animam? Num forsan manus, quod arripimus
 a natura?

Qui mortalium salutem nec perniciem vult, benignis-
 simus Deus, cuiq; hominum facultatem tribuit,
 efficiendi, ut animus evadat tranquillus. Virtus est
 fons, (quod multi prius et supra dictis in-
 telleverint, quia tranquillus animus sine vir-
 tute cogitari nequit) Virtus, inquam, est fons,

et quo animi tranquillitatem haurire valeamus!
 Virtus caelo descendit, imago Dei infiniti, ut
 felices reddat homines! — Mortalis sapien-
 ter utere brevi, quod concessit omni-
 potens Deus vitae tempore longissimo sa-
 ne ad virtuti parandum! Breve quidem
 et irreparabile tempus omnibus est vitae,
 sed famam extendere factis, hoc virtutis
 opus. Quemque diem, quem degisti haec
 virtutis discipulus, perditum nata exemplum
 ante oculos ferens illius egregii viri, qui
 neminem tristem dimisit, quique unius tan-
 tum nefandi memoriam facinorosis mor-
 tem reddere acerbam moriens fatebatur!
 Qui virtuti aures praebet lubentes men-
 tem viri ac conscientiam quid est,
 quod turbidas reddere possit? Cogitatis
 jam, officio, quod tibi injunxit Deus, recte
 justeq; functus es, quam jucunda, quam

Dulcis? Ut acrio reatetur curis mens receda,
 tantum quidem abest, ut potius dulcissimis fruatur
 gaudiis ac voluptatibus. Quando extremus,
 qui omnia aequa perdet libra, iudex est perocenturus,
 ut mortalibus exposcat vitae rationem,
 tunc scelus praeclearissima vincetur a virtute
 victoria! Laeta sane sunt praemia virtutis;
 difficilia vero eluctata, non mollis enim
 ad aspera via arcta fert in caelum,
 lata est, quae ducit in ororum virtusque non
 nisi sudore paratur, ergo et tranquillitas
 animi difficilis comparatu. Quod sane sapientissime
 a Deo provisum. Dulcissimae voluptates,
 purissima gaudia summo acquiri
 debent certamine, cum etiam in agro colendo,
 qui copiosissimos fert fructus, multum
 effundatur sudoris! - At enim si illa,
 qui ^{bus} virtutem acquirere possumus, facilia
 forent eluctata, omne mortalium genus

felix beatumque reddi possed! *ast*, quid
 foret tunc virtus, si quisq; homo facile
 caecoceret virtutem, quis altero melior,
 quantum pretii perdidit virtus ipsa? Quis
 tranquillitas animi? Num vir, qui multo
 sudore comparata virtute dulces sub pec-
 tore sentit motus, quam celerime facilis-
 simeq; nactus virtutem animiq; tranquill-
 itatem, num ille ad metam ostendens
 vulnera, quae accepit atrocem pugnam
 cum scelere pugnans, etiam exclamare
 possed: Beatus sum? Quoniam abiret
 beata virtutis conscientia, quoniam
 virtus ipsa, Dei umbra infiniti, nam,
 virtutem sibi parare, ipsa virtus!
 Exsiccaturum censeo fontem moralium
 voluptatum. Quo grauior enim est quo
 major cum scelere pugna, quo cre-

brior cum scelere licita, eo recentiores ac majores sunt voluptates. Quo facilior ac celerior illa, eo certius celeriusque exsiccet voluptatum moralium fons! —

Quam beata fuit aetas illa, ubi virtuti omnes adhuc parebant, ubi ergo adhuc vera inventa animi tranquillitas! Convertamus, quaeso, oculos nostros in ortum modo humanum genus, conspiciamus, amabo, regna sanctae innocentiae, tunc dulces sentiemus sub pectore motus! — Ambulabant innocentes licet rudes homines corporibus junctis per roseos hortos, per amœna arva gradatq; rura induti innocentiae vestibus. Formosus juvenis purus adhuc jacebat in sinu roseae puellae. Tunc amor, qui sancto vinculo multos jungit homines, haud fucata indutus veste sexcentos felices reddidit mortales! Tunc ex arbore mel copiosissimè

me

me defluens tutus sub tegmine illius for-
 buit recubans juvenis! Ver erat aeter-
 num, blandiq; repentibus auris mulce-
 bant Zephyri natos sine semine flores.
 Illic turba egregiorum juvenum ac
 formosarum puellarum resora omnis cul-
 pae puro se in fonte lavabat libidinum
 igni nondum concepta! Illic in um-
 brifero nemore, quod murmurantes ri-
 gant aquae, par amoris vinculo jun-
 tum ambulans auscultat flebiles Pri-
 lomelae cantus! Illic tutus ab infes-
 to venatoris telo laetus persequitur cer-
 vus + cervam haudq; procul simplici dul-
 cig; cantu laudat adoratq; juvenis be-
 nignissimum Creatorem! Nullius adhuc o-
 culi diros conspexere milites, in societa-
 tem enim mortalium nondum jactum
 erat discordiae semen. In campo

haud conspexeris agricolam sequentem a-
 ratrum. terram secans, haec enim copiosi-
 ssimos tulit fructus vel inculta. In
 omnium adhuc pectore sanctas tenuit
 sedes animi tranquillitas. Aridens
 adhuc stetit mortalium genius vultusq;
 dimisit hilares in laetam ac innocentem
 mortalium societatem. — Aurea revertere
 aetas, felices redde degeneratos homines!
 Qui mos inter se conuenere, terrae bo-
 na partiri. Nunc nefando modo in
 societatem humanam irrepit invidia
 furtumq; scelestum. Jam agricola plus
 terrae aratro secans, quam fas erat,
 vicino abstulit aliquid boni, qui illum
 deprehendens abusus jure potentioris
 irâq; accensus caeca forsitan interfecit!
 Illi, qui diligentiam multoq; effuso sudore
 agrum reddidit fertiliorum, jam inuisum

est, quin ^{vita} ~~maior~~ illius petita. Jam uxor
ardenti ~~optabat~~ animo mortem mariti
pauperioris alio, quem commodiorem pol-
licitum vitam, flagrante cupit animo. Jam
filius resanā expectavit cupidine mortem
patris aegroti, ut homo sit sui juris, quin
veneficā plantā vitā illum praeavit. Qui-
bus sceleribus adducti, ferreus coacti ne-
cessitate homines iudices creavere e medio,
qui ingenio ac virtute ceteris antecellere,
quiq; fortasse antea litem inter duos aut
plures coortam cete composuere, certe com-
ponere praestabant. — Argentea revertere
aetas, si negatur aurea! Longius enim,
nunc remota est tranquillitas animi.
Iudices, ut supra diximus, jam erant con-
stituti, qui iuste aut minus iuste judi-
cabant. Nunc iudice potentior forsitan
quidam, legibus ab illo latis parere

noluit. Cujus vestigia prementes ceteri disere.
 Perosi hic cervicem ad legis jugum imponen-
 dum, haud lubens praebet et nos haud obstric-
 ti sumus judici parendo! Quod contemptus
 jussuum, quos dedit magistratus contemptusq;
 hujus ipsius initium fuit! Alios igitur homi-
 nes constitui oportebat, qui subditi judici
 hunc in exercenda justitia debuissent adjuva-
 re! Qui cum haud infestis armis in com-
 ponendis atq; dirimendis saepe litibus nil pro-
 ficerent infestioribus quin lethiferis saepe
 armis fuerunt instruendi, ut terrorem injice-
 rent inobedientibus. Quorum forsam aliquis
 ira accensus hominem, qui legibus respon-
 dere noluit, fortiter resistentem interfecit,
 qua caede omnium seditio facta. Ut
 coerceat tumultum, per seditiosas penetran-
 tem ceteros judicem fortasse vir ruidus,
 quiq; illum aegerime tulit, saeva manu
 neci dedit. Sic sanctissima laesere judi-
 cis

cis jura. Qui constituti erant, ut irrum-
 pentibus in societatem hominum vitis
 mediâ occurrerent viâ et, ut per adhuc rui-
 dem licuit ingenium, ostenderent, quae
 sint committenda ac quae agenda quibusq;
 nomen sacerdotibus. Illorum forsâ alii-
 quis veris licet duris verbis alium appe-
 tum hominem, multa enarrans patra-
 ta facinora, cohortatus est, ut reverte-
 retur, in viam virtutis. At ille coeca
 offusus caecie hunc impia forsâ truci-
 dando manu, sancta laesit jura religio-
 nis (Quae eo quidem tempore plerumq;
 in externo cultu divino sola posita e-
 rat.) Diem supremum obiit iudex, sa-
 pientissime functus munere suo, et ut vir-
 tutibus patris in filio adhuc praemia po-
 nerent, creavere hunc successorem illius.
 Quod erat in multis civitatibus initium
 regiae dignitatis. Filius patris successor,

qui se ipsum adjuvarent in exercenda justitia,
 mox plures elegit, quos tandem ipse alius,
 cum prius a populo sustinerentur. Sic tandem
 credo, milites exortos in civitate, cui praece-
 rat rex. Ubi primum exercitum licet parvu-
 lum conscribere valuerunt judices, quo riti
 potuerunt, immodica usi sunt ac impotente
 in populum potestate frustra vetera sanc-
 tissima jura invocantem! Sic reges multi for-
 san exorti. (Sed populus quoque ipse viro prae-
 ceteris eminenti regiam deferre potuit potes-
 tatem regiosque honores!) Sub quorum sapi-
 enti imperio populi florebant vigebantque.
 Non amplius desiderabant libertatem! Quin
 commodiores ac feliciores vivebant, sapientibus
 quia tenebantur legibus inque modicos clausi
 carceres! Atque mox reges exagitabat magis
 magisque desiderium, plura possidendi. Senti-
 entes, dolo astutiisque nil proficere, refugere
 ad alia. Sic bellum saepe exortum! Nunc

frater fratrem, cognatum occidit cognatus ac ubi prius spiccae horriente ar-
 vae videbant herbifera, nunc stillant en-
 zes sanguine illorum, quos benignissi-
 mus Deus creavit, ut corporibus iunctio-
 viam peragrarent vitae! - Ad exemplum
 regis compenebantur aulici, qui subdi-
 tos mox et bonis et victu et divitiis
 privabant! Abs quo leges forti erant de-
 fenderdae tutelâ, quin, qui ipse tulit,
 illis haud parendo effecit, saepe, ut sper-
 nerentur! - Exemplo potentiorum mox
 sese accommodavit populus. Forsan ali-
 cuius, qui vidit legislatorem, ipsarum,
 quas tulit, contemptorem legum, nefan-
 da patrantem facinora, - forsan, inquam,
 alicuius in mentem venit cogitatio:
 Tanti momenti esse nequit, si legislator
 ipse in agendo sententiis haud respondet!

Plor omnibus aperta fuit via sceleribus et
 jam ingenti cum impetu irruptura erant
 in societatem hominum; ast mortalium
 genius gravem cum illis pugnavit pug-
 nam victorq; jamjam discessurus a morta-
 libus ipsis victus fugit effuditq; ad aram
 mortalitatis cruentas lacrymas! - Negata
 et argentea aetate, ut in hanc saltem nos
 transferat, creatorem ardenti petamus
 animo! - Sed nunc ingenti cum impetu
 dira scelerum turba invasit mortales;
 videre est, pallida cum temperat luna obscuram
 noctem, dira in nefanda abjecta loca sanctorum
 capita virum, qui secessos, omisso erga Deum
 hominesq; officio, faciva interfecere manu!
 Sexcenti clauduntur in carceres nullaq; relie-
 ta est spes, inter homines hominibus afferre
 emolumenta! Quos felices vult Deus homines
 Deo in agendo obstand ac infelicissimos sese
 reddunt! Nunc innocentia, optimo sanctissimq;

quod dedit Deus, murene privat juvenis puellam,
 nunc mortalium cor, splendidam olim sedem
 lucidae innocentiae, habitant nefandae cupidines
 profanaq; scelera, diro modo praegessit foenera-
 tor lactas fratrum res reddere. Quae omnia
 ut brevi dicamus:

"Aetas parentum pejor avis tulit
 Nos nequiores, mox daturos
 Progeniem vitiosiore."

Ne non genius mortalium victus ab ira,
 vindicta, libidinibus, invidia, avaritia, con-
 tumelia ceterisq; quae nominare nequeo,
 criminibus fugit in altiores purioresq; regi-
 ones ad tribunal Dei infiniti orientamp
 noscit de hominibus vindictam. - Sed spero
 sanctamq; puto veritatem, habitare super
 astra numen, quod sapiens libensq; debili
 ignoscat mortalitati! - Nunc sanctas te-

net sedes tranquillitas animi in paucorum corde.
 Deo sit laus ardentesque habeamus gratias, homines
 adhuc esse, qui pareant virtuti. Quae enim ae-
 terna, ut Deus aeternus! — Omnibus, quae memo-
 ravi, sceleribus nullo perniciosiorem esse libidi-
 nem. Incitat infantem quondam juuenum, ut
 perdat innocentiam debilis puellae, quae ut occul-
 tum manebat de decore, indicem huius infantem
 saeva trucidat manu! Ita est libidine caedes!
 Niveis dilectidinisque pingit coloribus uxor delicias,
 quas carpere possit complexa alium, et ita
 uox sacrosissimum, quod dedit marito, laedit
 juramentum. Debilem allicit juuenum ad alta-
 re suum, quod secentos exhalat odores. Qui
 libenti parendo animo pulcherrimas effundens
 vires, quas dedit Creator, ut afferret societa-
 ti humanae emolumenta, se ipse occidit.
 Nunc, qui ardenti sed illicito amore aliam
 complectitur, marito pulchros ostendit effec-
 tus, qui eadem uore remota, ac stultus,

ne laedat juramentum, quod dedit uxori,
 potius hanc sincero ipsum proscutam
 amore diro dat letho, amatoque indignam,
 quae citius aut ferius occisam ulciscitur
 uxorem! — Libido sane omnibus pernicio-
 sior sceleribus, te enim auctrice et oriun-
 tur dira caedes, pallida invidia, irrequi-
 da avaritia ceteraque pene omnia crimi-
 na!

In omnibus civitatibus facillime illam pu-
 niri, sane miramur! At enim si mari-
 tus uxorem aut filius patrem illicite
 adductus amore occidit, non libido, sed
 caedes punienda! Sed reputa, quae sumus,
 cessantibus caussis etiam cessare effectus!
 Incestus libidinis ignis si vocas et a-
 trociores, juvenis innocentiae puella in-
 terentor haud efficeret, ut illa omni

infidi deposita spe ferrum condat lethiferum
 in eburneum pectus, quod volentibus annis
 pulchros lacte forsan nutrifset infantulos!
 Privignus amorem, quo prosequitur noceram,
 coereere praestitens haud veri daret atrocis patrem
 benignum! At enim libidinis vercaum tam
 dulci saepe utitur vi, ut nemo illi resistere
 possit! ego, quem durus repulit divitis janitor
 quique se alere nescit, ubi grandaeous vir immi-
 net cumulo fulgentis pecuniae, num in-
 citamenda minora, licet diversi generis?
 Num innocentia puellae maximo pecuniae
 cumulo scit comparari? At enim haud
 sanum, homines atrocibus poenis in viam
 reducere virtutis; proprio illius sensu coer-
 ti debent! Quod vero et in ceteris efficiunt
 casibus iudices: hominem qui occisurus est,
 terret sanguineus carnifex cruentumq, sup-
 plicium, furem patibulum micans, patrem

neoi daturus timet, ne membra rotâ confin-
gantur! Et magni sane momenti eadem
incultumq; hominem, docendo ac ostendendo,
quam sint execrabilia scelera, in meliorem
reducere viam! —

Concertatis, amabimus, oculos in majores
nostros, qui puellae innocentiae interem-
torem neoi dederunt, quam rar^{us} fuit?

Iterum iterumq; beata aurea aetas reor-
tere, felices redde mortales, praebe illis po-
culum sinceri amoris, ut bibant ex illo
dulces piaseq; delicias, te enim in terram
reduce revertitur quoq; in omnium pec-
tus tranquillitas animi!

Quod ut contingat, sit vobis, mortales, animus

rerum prudens et secundis temporibus dubiisque
 rectus, vindex avarae fraudis. Florestum praefe-
 ras utili et per obstantes ceteras, quae rectum
 tentaturae sunt animum, explicita tua victor
 arma.

" Virtus repulsae ne scia sordidae
 Intaminatis fulget honoribus:
 Nec sumit aut ponit securus,
 Arbitrio popularis avarae.
 Virtus recludens immeritis mori
 Coelum, negata tentat iter via.
 Coetusque vulgares et adam
 Spernit bumum fugiente penna!"

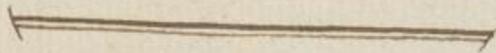
Pio prosequere amore proximum, sic vult recte
 judicaturus Deus, dulce est, sancto amoris vinou-
 lo jungi. Quodsi cum animo meo reputo gaudia,
 quae carpsit ille mendicis amatus, tunc dulces
 sentio sub neotore motus! Quippe qui aluit
 canem, animoque sincero, mendicando acquisitum
 panem cum illo est partitus quisque interrogatus,

cur nutriat canem, respondit: Illt habeam,
qui me amet! - Dulce est, amicitiae vin-
culo jungi corporibus, junctis viam per
vitam peragere! Quodsi fortuna saevo
lacta negotio et ludum insolentem lude-
re pertinax transmutat honores tuos, si
celeres quatit pennas, resigna, quae Sedit,
tuâq; virtute te involve, probamq; pau-
periem sine dote quaere!

Jureis in viris dubius stas, dextra casta modestaq;
monet virtus. Sinistrâ blandis ac libidinosis te
allioit verbis foelus! lata est via amoenaq;, quae
duoit ad Orcum, floribusq; late diffundentibus
dulcem odorem, obfita. Quam ne carpas moneo,
horredus enim exitus manet in illâ ambu-
lantes! Ecce foelasti fatum. Ex uno sese
demittit in alterius foelasti complexum.
Evanescent vires iteratis deliciis, ceu fu-

mus in auras, nefandaq; tandem prostratum
 morbo mors ipsa horret tangere, donec diris tan-
 dem verbis scelestum efflat animam.

Quodsi vero viam, quae dextrâ fert ad astra,
 neglectis carpis spinis doloresq; aequo pateris
 animo, dulcissimae purissimaeq; te manent deli-
 ciae, sic promisit, qui mentiri nescit, verissi-
 mus Deus. Virtute, magnâ duce, viâ absolutâ
 respicere vales, altâ exultans virtutis conscien-
 tiâ. Quo pedem transtuleris, tranquillus tibi
 comes erit animus, aeternâq; beatitudo viridi
 circum tempora florebit, corona magnâq;
 laus omnium piorum in meliorem vitam
 te est profectura !!!

f. 56.